

Vaskularna demencija

Ovaj informacijski list za pomoć opisuje vaskularnu demenciju, kao i njezine simptome, uzroke, vrste, dijagnozu i liječenje.

- Vaskularna demencija je oblik demencije koju uzroči oštećenje mozga koje je posljedica ograničenog dotoka krvi u mozak.
- Utječe na vještine razmišljanja: rasuđivanje, planiranje, prosuđivanje i pozornost.
- Promjene vještina i sposobnosti su dovoljno značajne da ometaju svakodnevno funkcioniranje u društvu i radu.
- Vaskularna oštećenja se često javljaju uz Alzheimerovu bolest ili drugu bolest mozga.

Uzroci vaskularne demencije

Vaskularnu demenciju može/mogu prouzročiti:

- jedan jedini veliki moždani udar
- višestruki moždani udari
- neliječen visok krvni tlak ili dijabetes koji dovodi do vaskularne bolesti u malim krvnim žilama duboko u mozgu.

Koje funkcije mozga će biti zahvaćene ovisi o mjestu i veličini oštećenja mozga.

Vrste vaskularne demencije

Strateška infarktna demencija

Jedan veliki moždani udar ponekad može prouzročiti vaskularnu demenciju, ovisno o veličini i mjestu moždanog udara.

Stratešku infarktnu demenciju karakterizira iznenadna pojava promjena u vještinama razmišljanja ili promjena ponašanja. Simptomi se razlikuju ovisno o mjestu moždanog udara i funkcijama onog dijela mozga koji je zahvaćen.

Pod uvjetom da se moždani udar ne ponovi, simptomi mogu ostati stabilni, a vremenom se mogu čak i poboljšati. Međutim, ako postoji neka druga vaskularna bolest koja također zahvaća mozak ili dođe do dodatnih moždanih udara, simptomi se mogu pogoršati.

Multiinfarktna demencija

Multiinfarktne demencije uzroče višestruki moždani udari. Povezana je s bolešću velikih krvnih žila mozga. Osoba često ne primjećuje simptome kada dođe do moždanog udara.

Vremenom, kako osoba dobiva sve više moždanih udara, to se mozak više oštećuje, a sposobnosti rasuđivanja i razmišljanja su do te mjere pogođene da se postavlja dijagnoza vaskularne demencije.

Ovisno o mjestu na kojem je nastalo oštećenje mozga, drugi simptomi mogu uključivati depresiju i promjene raspoloženja. Nakon svakog novog moždanog udara se simptomi mogu pogoršati, a zatim se neko vrijeme stabilizirati.

Subkortikalna vaskularna demencija

Subkortikalna vaskularna demencija je povezana s bolešću malih krvnih žila duboko u mozgu i oštećenjem subkortikalnih (ili dubokih) dijelova mozga. Može ju prouzročiti neliječen visok krvni tlak ili dijabetes koji dovodi do vaskularne bolesti.

Simptomi često uključuju:

- pogoršanje sposobnosti rasuđivanja i razmišljanja
- blage probleme s pamćenjem
- probleme s hodanjem i kretanjem
- promjene ponašanja
- nemogućnost kontroliranja mokraćnog mjehura.

Subkortikalna vaskularna demencija je obično progresivna, sa simptomima koji se s vremenom pogoršavaju kako dolazi do sve većeg vaskularnog oštećenja.

Dijagnosticiranje vaskularne demencije

Ne postoji nijedan specifični test koji može dijagnosticirati vaskularnu demenciju.

Dijagnoza se temelji na prisutnosti demencije, pri čemu je vaskularna bolest najvjerojatniji uzrok simptoma. Ako se sumnja na vaskularnu demenciju, obaviti će se medicinski testovi.

Oni mogu uključivati:

- procjenu promjena u razmišljanju i ponašanju, te kako one utječu na svakodnevno funkcioniranje pacijenta
- pregled pune medicinske povijesti
- pretrage krvi
- neurološki pregled (provjeru refleksa, osjetila, koordinacije i snage)
- neuropsihološke testove (procjenu promjena u sposobnostima razmišljanja)
- snimanje mozga (za otkrivanje abnormalnosti koje su prouzročili moždani udari ili bolesti krvnih žila)
- karotidni ultrazvuk (za provjeru oštećenja karotidnih arterija).

Razliku između vaskularne demencije i drugih oblika demencije može biti vrlo teško uočiti, jer se simptomi svake vrste demencije preklapaju. Također, mnoge osobe s demencijom imaju i vaskularnu bolest i druga stanja mozga, na primjer Alzheimerovu bolest, pa stoga imaju mješovitu demenciju.

Tko dobiva vaskularnu demenciju

Vaskularnu demenciju svatko može dobiti, ali rizik raste s godinama.

Zdravstveno stanje i način života su čimbenici koji također mogu povećati rizik od vaskularne demencije, uključujući:

- visok krvni tlak
- visok kolesterol
- dijabetes
- pretilost
- pušenje

- tjelesnu neaktivnost i lošu prehranu
- abnormalnosti srčanog ritma
- bolest srca
- bolesti krvnih žila
- povijest višestrukih moždanih udara.

Mogućnosti liječenja i dovođenja bolesti pod nadzor

Ne postoji jedan jedinstveni način liječenja za vaskularnu demenciju.

- Ako je demencija povezana s moždanim udarom, važno je započeti liječenje koje će spriječiti dodatne moždane udare.
- Zdrava prehrana, tjelovježba i nepušenje mogu smanjiti rizik od daljnjih moždanih udara ili vaskularnog oštećenja mozga.
- Lijekovi za Alzheimerovu bolest mogu biti učinkoviti kod nekih pacijenata kada se radi o poboljšanju pamćenja, razmišljanja i ponašanja.
- Radna terapija može pomoći da se pacijent prilagodi promjenama svojih sposobnosti i ostane samostalan.

Kontroliranje stanja koja utječu na zdravlje srca i krvnih žila ponekad može usporiti pogoršanje vaskularne demencije, a ponekad također može spriječiti daljnje pogoršanje općeg stanja.

- Prepisani lijekovi mogu kontrolirati visok krvni tlak, visok kolesterol, bolesti srca i dijabetes.
- Aspirin ili drugi lijekovi se mogu prepisati kako bi se spriječilo stvaranje ugrušaka krvi u krvnim žilama.

Traženje podrške

Podrška je dostupna za osobe s vaskularnom demencijom, njihovu obitelj i skrbnike. Ta podrška može napraviti pozitivnu razliku u dovođenju stanja pod nadzor i dobrom životu.

Prilagodba promjenama sposobnosti, uz zadržavanje ugodnih aktivnosti je važna za dobrobit. Stjecanje znanja o tom stanju i o strategijama za dobar život s demencijom može svima biti od koristi.

Dodatna literatura i resursi

- **Knjižnica organizacije Dementia Australia**
Posjetite: dementia.org.au/library
- **Podrška koju pruža organizacija Dementia Australia**
Posjetite: dementia.org.au/support
- **Edukacija koju pruža organizacija Dementia Australia**
Posjetite: dementia.org.au/education

Daljnje informacije

Dementia Australia nudi podršku, informacije, obrazovanje i savjetovanje.

Nacionalna telefonska služba za pomoć osobama s demencijom: 1800 100 500

Za pomoć tumača: 131 450

Posjetite našu web stranicu: dementia.org.au